

CONSULTATIEBUREAU ZAL ALTIJD BETUTTELEN

Vrijwel alle jonge kinderen komen op het consultatiebureau. Toch vinden ouders – die ook wel over het ‘consternatiebureau’ spreken - de zorg soms betuttelend. Dat lijkt onvermijdelijk. ‘Zodra je ouders vertelt hoe ze hun kind in bed moeten leggen, betuttel je onherroepelijk.’

Als haar dochter op vijfjarige leeftijd de laatste controle op het consultatiebureau heeft gehad, schrijft columnist Anniek van den Brand in Trouw: ‘Vijf jaar consultatiebureaubezoekjes is een geweldige weerbaarheidstraining.’ En: ‘Ik hoor mezelf weer liegen dat ze heus iedere dag de voorgeschreven scheplepel groente aten, ik uiteraard na iedere maaltijd hun tandjes poetste.’

Ze hoort het aan als de jeugdarts nog zegt dat haar dochter ‘geen absoluut gehoor heeft’ en dat het kind ‘een beetje slist’. Om even later zonder verwijfsbrieven en opgelucht de deur uit te stappen: naar het consultatiebureau, of ‘consternatiebureau’, zoals één van haar vriendinnen het instituut noemt, hoeft Van den Brand niet meer.

Op het consultatiebureau worden kinderen vanaf hun geboorte tot aan hun vijfde jaar regelmatig onderzocht. Wijkverpleegkundigen en jeugdartsen meten en wegen de kinderen, onderzoeken of ze zich voldoende ontwikkelen en geven voorlichting over gezondheid, voeding, opvoeding en veiligheid. Ook wordt er gevaccineerd tegen kinderziekten als kinkhoest, polio en difterie.

WIEGENDOOD

Het bestrijden van wiegendood wordt gezien als één van de successen van de consultatiebureaus. Sinds de jaren tachtig krijgen ouders er het advies om een baby niet meer op de buik te laten slapen, omdat een buikligging tijdens het slapen wiegendood zou kunnen veroorzaken. In 1984 registreerde het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) 212 gevallen van wiegendood. In 2007 waren dat er veertien.

De preventieve vorm van gezondheidszorg is gratis en op vrijwillige basis. En ouders maken er massaal gebruik van. Uit onderzoek van het CBS blijkt dat nagenoeg alle baby’s minimaal één keer per jaar op het consultatiebureau komen. Bovendien waarderen ouders de zorg. Ze vinden het belangrijk dat die er is en waarderen dat belang met een acht op een schaal van nul tot en met tien.

ONGEVRAAGDE ADVIEZEN

Ook een onderzoek door Ouders Online laat zien dat ouders het waarderen dat het consultatiebureau er is. Maar er is ook kritiek. Het grootste pijnpunt: de betutteling door de artsen en verpleegkundigen. Ouders vinden dat ze te vaak ongevraagde adviezen krijgen, adviezen die onnodig bezorgd maken, en vandaar de naam ‘consternatiebureau’, een term die op internet veel hits oplevert.

Op een weblog reageert een moeder: “Twee vlekjes op mijn zoons rug konden betekenen dat hij een nare stofwisselingsziekte had. Pas daarna zei de arts: ‘Maar dan moet hij veel meer vlekjes hebben.’ Een ander kreeg te horen dat de achterblijvende groei van haar zoontje wel eens het gevolg kon zijn van een hartprobleem. Het jongetje was kerngezond.

‘Heel logisch’ noemt Elise Buiting, voorzitter van de beroepsvereniging Artsen Jeugdgezondheidszorg Nederland (AJN) de benaming consternatiebureau. “Het is niet de bedoeling ouders ongerust te maken, maar dat gebeurt natuurlijk soms wel. Als jeugdarts

onderzoek je gezonde kinderen om bijvoorbeeld overgewicht en ziekten tijdig op te sporen. Soms ontdek je iets, maar daar zitten ouders natuurlijk niet op te wachten.”

Toch is niet wát medewerkers ouders zeggen de reden dat ouders zich soms kritisch uitlaten. Juist de manier van communiceren is een probleem. “Dé ouder bestaat niet. Op het consultatiebureau komen álle ouders die je allemaal op een andere manier moet aanspreken”, zegt Buiting. “Probeer een moeder die zelf al jaren met overgewicht worstelt maar eens te vertellen dat haar peuter dik dreigt te worden, zonder haar op de kast te jagen. Dat is vreselijk moeilijk.”

Dat heeft ook TNO-onderzoekster Maaïke Beltman ontdekt. Zij is betrokken bij BeeBoft, een grootschalig onderzoek naar de manier waarop consultatiebureau medewerkers ouders voorlichting geven over overgewicht. Het onderzoek bekijkt onder meer wat voor ouders een prettige manier is om voorlichting te krijgen.

OP VOOR MEDAILLE

“Eén moeder zei: ‘Elke keer als ik naar het consultatiebureau moet, ga ik op voor een medaille.’ Logisch, je wil als ouder als beste uit de bus komen. Een grapje valt dan al snel verkeerd. Een arts grapte een keer tegen een moeder: ‘Joh, je geeft hem toch wel te eten?’ Ze vatte dat letterlijk op en schrok enorm. Je wil horen dat je een mooi kind hebt en dat hij, maar ook jij het goed doet. Het is niet te verkroppen als je iets anders hoort.”

FILMEN

Op veel consultatiebureaus worden medewerkers inmiddels gefilmd tijdens gesprekken met ouders, zodat ze kunnen zien hoe de communicatie verloopt en hoe ze die kunnen veranderen. Of het allemaal een einde maakt aan de betutteling, is de vraag.

“Die betutteling is er zeker”, zegt Buiting. “Dat blijkt ook uit onderzoek van de AJN. Maar eigenlijk is betutteling onvermijdelijk. Als je ouders zegt wat ze hun kind te eten moeten geven en hoe ze hun baby moeten laten slapen, dan grijpt dat in in de persoonlijke levenssfeer. Dan betuttel je onherroepelijk.”

TIPS VOOR HET CONSULTATIEBEZOEK

- Probeer invloed uit te oefenen op wat er in de spreekkamer wordt besproken. Bedenk wat jij als ouder van het consultatiebureau nodig hebt en welke vragen je hebt.
- Zeg het direct als je vindt dat je wordt betutteld, zodat een arts of verpleegkundige zich daarvan bewust wordt.